

Bouwstenen voor een nieuw Sportplan:

Advies aan de provincie Noord-Brabant

Frank van Eekeren
Utrechtse School voor Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO)
20 januari 2016

Inleiding

Deze notitie geeft een advies over de inhoud van de pijlers van het te ontwikkelen nieuwe Sportplan van de Provincie Noord-Brabant en de rol die de provincie kan spelen bij de uitvoering ervan.

Dit advies is gebaseerd op een analyse van het bestaande Sportplan, het conceptrapport 'Outside-In analyse' van BMC, het conceptrapport 'Eindevaluatie Sportplan Brabant 2016' van Mulier Instituut, de memo 'Hoofdpijnen nieuw sportbeleid periode 2016-2019' (d.d. 2 november 2015), de memo 'Contouren nieuw Sportbeleid: Programma BrabantSport (d.d. 8 juli 2015) en de notitie 'Brabant Sportstad' door BRAM. Daarnaast heeft de adviseur zijn eigen ervaringen en inzichten in de ontwikkelingen rondom sport(beleid) in Nederland meegewogen.

Bij het advies zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Het Sportplan Brabant dient bij te dragen aan twee opgaven van de provincie Noord-Brabant, te weten het versterken van de sociale veerkracht en het versterken van de internationale economie.
- Het Sportplan Brabant dient aan te sluiten bij specifieke kenmerken en vraagstukken in de provincie en daarmee een bepaalde 'eigenheid' te hebben.
- Het Sportplan Brabant dient aanvullend en/ of versterkend te zijn op lokaal en landelijke sportbeleid.
- Het Sportplan Brabant dient effectief en efficiënt te zijn en daarbij rekening te houden met de resultaten van het huidige Sportplan.

Het advies is opgebouwd uit de antwoorden op de vragen:

1. Welke elementen uit het huidige Sportplan verdienen opvolging?
2. Welke elementen uit het huidige Sportplan hebben (te) weinig meerwaarde?
3. Welke externe ontwikkelingen passen het best bij de opgaven van de provincie?
4. Op welke wijze kan de provincie zich in de toekomst onderscheiden van andere (regionale) overheden en waar kunnen (regionale) overheden elkaar versterken?

1. Welke elementen uit het huidige Sportplan verdienen opvolging?

Primair:

- Faciliteren van bovenlokale talentontwikkeling.
- Faciliteren van bovenlokale stimulering voor aangepast sporten.
- Faciliteren van duurzame samenwerking.

Daarbinnen: Nadruk op technologische en sociale innovatie.

Secondair:

- Ondersteuning bij biedingen op topsportevenementen.
2. *Welke elementen uit het huidige Sportplan hebben (te) weinig meerwaarde?*
- Faciliteren van (top)sportaccommodaties.
 - Inzetten op kernsporten.
3. *Welke externe ontwikkelingen passen het best bij de opgaven van de provincie?*
- Toenemende vraag naar clustering en regievoering (inclusief cofinanciering) op bovenlokaal niveau in het algemeen en kennisontwikkeling in het bijzonder.
 - Toenemende vraag vanuit het ministerie van VWS, NOC*NSF, overige sportorganisaties en NWO naar kennisontwikkeling gericht op technologische, sociale en organisatorische innovaties, zowel voor topsport, breedtesport als de organisatie van evenementen.
4. *Op welke wijze kan de provincie zich in de toekomst onderscheiden van andere (regionale) overheden en waar kunnen (regionale) overheden elkaar versterken?*
- Focus op bovenlokale talentontwikkeling en stimulering van aangepast sporten sluit aan bij beleid van andere provincies en is aanvullend op landelijk en gemeentelijk beleid.
 - Daarbinnen zorgt positionering op 'innovatie en kennis' voor een specifiek profiel van Brabant dat past bij de in de provincie gevestigde sportorganisaties, kennisinstellingen en bedrijfsleven. Het profiel zorgt tegelijkertijd voor 'eigenheid' in vergelijking met beleid van andere provincies.
 - De rol die de provincie Brabant daarbij kan aannemen is die van aanjager en verbinder, door in te zetten op het faciliteren en ondersteunen van (provinciale) netwerken die inzetten op innovatie en kennisontwikkeling gericht op talentontwikkeling en aangepast sporten (ondersteund door enkele bij het profiel passende sportevenementen).
 - Door te kiezen voor cofinanciering als sturingsinstrument kunnen nieuwe initiatieven worden ontlokt en ontstaat een *multiplier*-effect, bijvoorbeeld doordat met cofinanciering van de provincie andere financieringsbronnen (denk aan sponsors, VWS, NWO) kunnen worden aangeboord.
 - Daarbij kan de provincie haar profiel versterken door concrete 'hubs' (denk aan fieldlabs) te ontwikkelen en/of te faciliteren die het aantrekkelijk maken voor bedrijven, startups, sportbonden en kennisinstellingen om zich te vestigen (mogelijk in de vorm van dependances) in Brabant, waardoor de innovatieve kant van Brabant expliciet zichtbaar wordt.

Advies

1. Rol van de provincie

- Het nieuwe Sportplan kan bijdragen aan het versterken van het economische profiel door stevig in te zetten op het **stimuleren en faciliteren van innovatie**

en kennisontwikkeling. Hiermee onderscheidt Brabant zich van andere regio's in Nederland en kan zij het vestigingsklimaat voor bedrijven en sportorganisaties verbeteren. Per regio kan, afhankelijk van het profiel van bedrijven en kennisinstellingen, gekozen worden voor een specifiek, sport overstijgend thema van innovatie.

- Door in te zetten op **stimuleren en faciliteren van netwerkvorming** tussen gemeenten, bedrijfsleven, sportorganisaties en kennisinstellingen kan de provincie zorgen voor kennisuitwisseling die bijdraagt aan het versterken van de sociale veerkracht (breder dan alleen aangepast sporten). De nadruk binnen deze netwerken dient te liggen op uitwisseling van kennis op het gebied van technologische, sociale en organisatorische innovaties. Overige elementen van beleid die zorgen voor meer sociale veerkracht door middel van sport worden reeds geborgd in gemeentelijk beleid (denk aan verenigingsondersteuning) en landelijk beleid (denk aan vitaliteit/ gezondheid).
- Het aanbieden van **cofinanciering** voor vernieuwende initiatieven en kennisdeling helpt om de netwerkvorming urgent te maken voor externe actoren. Bovendien kan het inzetten van cofinanciering werken als katalysator voor het verwerven van nieuwe inkomsten van derden (denk aan rijksoverheid, sponsors, onderzoekfondsen) die ten goede komen aan de doelen en pijlers van de provincie (denk aan het binnenhalen van sportevenementen, het verwerven van innovatiegelden, etc)

2. Pijlers

- Het nieuwe Sportplan kan bijdrage aan het versterken van de sociale veerkracht door specifiek in te zetten op het **stimuleren van (innovatie en kennisuitwisseling van) aangepast sporten**. De provincie kan vooral een rol spelen door het verbeteren van de informatievoorziening, het stimuleren van kennisuitwisseling tussen zorg, overheid, onderwijs en sport en het bevorderen van innovaties specifiek gericht op aangepast sporten en gehandicapten.
- Het profiel van Brabant kan verder verstevigd worden door in te blijven zetten op **(innovatie en kennisuitwisseling van) talentontwikkeling**. Dit is tevens efficiënt omdat hierbij kan worden voortgeborduurd op reeds ingezet beleid. Daarbij dient de nadruk tevens te liggen op het stimuleren van innovaties en kennisuitwisseling, inclusief samenwerking en afstemming met onderwijsinstellingen. Daarmee versterkt de provincie haar landelijke profiel.
- Tevens is het aan te raden gericht enkele **(top)sportevenementen** te ondersteunen die ondersteunend zijn aan doelen van het Sportplan. Het organiseren van evenementen is geen doel op zichzelf. De keuze voor een evenement wordt niet bepaald door de vraag of het een kernsport is, maar of het bijvoorbeeld bijdraagt aan het profiel van 'innovatie' (denk aan duurzame motorsportevenementen, evenementen die op een innovatieve wijze worden georganiseerd), en de doelen 'sociale veerkracht' (denk aan paralympische sporten/ aangepast sporten) en 'economische ontwikkeling' (denk aan activatieprogramma's rondom evenementen in de publieke ruimte).

Keuze pijlers, Provinciale rol

- Goed dat je als provincie zoekt naar thema's die bij je passen, rekening houdend met de verantwoordelijkheden en inzet van lokale overheden en de rijksoverheid
- Maak explicieter in je beleid hoe je je op sportgebied tot de andere overheidslagen verhoudt, dat verduidelijkt je keuzes.
- De gekozen pijlers gehandicaptensport, topsportevenementen, talentontwikkeling en sportinnovatie zijn alle 4 in dit verband goed te onderbouwen, ze hebben gemeenschappelijk dat het bovenlokale vraagstukken zijn.
- Voor breedtesport ligt dat lastiger. Gemeenten hebben hier een dominante rol. Breedtesportbeleid richt zicht overwegend op al sportende mensen (verenigingen etc.). Er is nog een tamelijk witte vlek: namelijk de niet-sporter. De vraag is wie er verantwoordelijk is voor de activatie van deze niet-sporter. Zou je als provincie een stimulerende rol op je willen nemen?
- Als provincie kun je een bijdrage leveren aan de breedtesport/sportactivatie (= niet sporters aan het sporten krijgen) via de pijlers topsportevenementen en sportinnovatie (dan blijf je binnen je focus).
- In de keuzes voor G-sport als speerpunt en sportinnovatie onderscheidt Brabant zich van andere provincies. Evenementen en talentontwikkeling doen anderen ook. Tip: maak hierin keuzes om je te onderscheiden.
- We noemen in onze maatschappelijke opgave via sport: 1) vitaliteit, 2) economie en 3) branding/profilering. Het eerste kopje vitaliteit heeft voor Maarten vooral een gezondheids-lading, hij mist daarnaast de sociale factoren (sociale cohesie, mensen die het maximale uit zichzelf (mogen) halen...). Tip: Sterker de sociale component benoemen.
- Overweging: wil je in je sportbeleid differentiëren naar bijv. stedelijk vs landelijk gebied? Grofweg verdeling in Brabantstad vs. westelijk-Brabant en oostelijk Brabant.

Gehandicaptensport

- Rol logisch want infrastructuur overstijgt gemeenten
- Belangrijke issues waar provinciale rol logisch is:
 - o Vervoer
 - o Informatievoorziening (koppeling vraag aan aanbod)
 - o Verbinding tussen zorg – onderwijs - sport
- De inzet zou je verder moeten expliciteren

Talentontwikkeling

- Moet je niet te kleinschalig aanpakken (lokale aanpak levert onvoldoende massa voor voorzieningen op), dus een provinciale rol is logisch. Goede afstemming met gemeenten en landelijk beleid (NOC*NSF) nodig, daaruit volgt waar je meerwaarde als provincie ligt.

Sportinnovatie

- Gezien het DNA van Brabant/Brainport een logische keuze

Topsportevenementen

- Waar kies je voor?
 - o Pure *topsportevenementen* (met focus op presteren)
 - o *Grote* sportevenementen, waarin veel mensen in beweging komen (verbinding breedtesport)
 - o Een combinatie van bovenstaande 2 (voorbeeld: Marathon Eindhoven)
- Belangrijke aanbeveling om een evenement een couleur locale te geven, in ons geval ‘op zijn Brabants’ in te kleuren. Dat kan met het bestaande economische merk (Europe’s heart of smart solutions), maar ook een andere uiting (creatief, sociaal...)> vergelijk Utrecht die de Tour had, en daarin heeft gekozen voor verbinding sport-cultuur-kunst-kennis (60% van de activiteiten in het activatieprogramma vond plaats vanuit de culturele sector).
- Evenementen met een ‘wow-factor’ kunnen helpen als je je mondiaal wilt positioneren. Die ambitie is er bijvoorbeeld met het zijn van een economische (high tech) topregio
Voordeel van een tour de france o.i.d. is dat er geen grote investeringen in accommodaties/infrastructuur nodig zijn, evenement vindt plaats in publieke ruimte. Daarbij belast het evenement de plaats/regio maar een paar dagen, maar kun je het evenement wel flink rekken door activatieprogramma (vooraf, achteraf). Tenslotte is de media-impact van zo’n evenement gigantisch. Deze voordelen hebben niet alle sporten, maak hierin dus je keuzes (waar ga je wel en waar niet voor).
- Naast een bestaand groot evenement kun je ook kiezen voor evenementen in een kleinere sport die je vernieuwend gaat organiseren. Hierbij is niet zozeer de sport, maar de omlijsting/beleving belangrijk (shorttrack, handboogschieten, beach volleybal), dus ook koppeling met muziek, binnenstad, cultuur etc (wederom je eigen ‘kleuring’). Hiermee kun je je ook in de kijker spelen. Bijkomend effect is dat een relatief onbekende sport een boost krijgt.

Keuze kernsporten

- Wat heeft het afstappen van kernsporten voor gevolgen? Discussie hierover is nog open, maar gevoel groeit dat we met het louter inzetten op kernsporten, bijvoorbeeld binnen het evenementenbeleid, kansen missen.
- Maarten vindt een focus op pijlers (en ja, daarbinnen is nog nadere specificering nodig) sympathieker dan focus op kernsporten.

Urban sports

- Is bottom up ontstaan. Gevaar is als je dit (als overheid) wil gaan structureren, dat de ‘jeu’ eraf gaat. Aan de andere kant: beoefenaars hebben wel behoefte aan (fysieke) voorzieningen.
- Inzet in de vorm van aanjagen/pilots zou kunnen passen bij de provincie (koppeling met vitaliteit/innovatie)

Activeren van (commerciële) partners (teruglopende overheidsinvesteringen)

- Waar zie je in de ontwikkelingen in het sportland meer commerciële partners?
 - o Multifunctionele accommodaties (sport +...)> publiek- privaat

- Organisatie sportevenementen (VB: grote loop en wielerevenementen >Golazo, ..)
 - Technologische innovatie
- In de breedtesport ligt het niet in de verwachting (minder commerciële kansen), blijft vooral zaak van verenigingsleven
- Wel is er rond evenementen een ontwikkeling (geweest en gaande) van topsportsponsoring naar breedtesportsponsoring/ maatschappelijke sponsoring (i.v.m. de grote 'vitaliteitsmarkt')

Outside-In analyse

Een vergelijking met sportbeleidskeuzes van andere regionale overheden

(Concept)rapport
Provincie Noord-Brabant

BMC
Januari 2016
Msc R. Duijs

BMC | advies

Spacelab 4
3824 MR Amersfoort

POSTADRES
Postbus 490
3800 AL Amersfoort

TELEFOON
033 - 496 52 00

WEBSITE
www.bmcadvies.nl

INSCHRIJVING KVK
nr. 31046509

ABN-AMRO
NL61ABNA0626023106

BTW
NL80.55.22.827 B.01

Aanleiding

Op 10 november 2015 is in GS een start gemaakt met het proces om nieuw sportbeleid te ontwikkelen. Dit sportbeleid is een uitwerking van het Bestuursakkoord 'Beweging in Brabant'. Voor sport geldt daarbij het volgende:

Na beëindiging van het huidige sportplan (2016) ontwikkelen we een kleinschaliger plan, met meer scherpheid en focus. Dit plan bevat:

- Sportevenementen en –activiteiten met toegevoegde waarde voor het internationale en innovatieve profiel van Brabant
 - Oog voor bovengemeentelijke en regionale aspecten van gehandicaptensport
 - Actief verbinding met andere beleidsvelden
-

Het college heeft opdracht gegeven tot een “outside-in analyse”. Dit om nieuwe ontwikkelingen en keuzes van stakeholders mee te nemen in de keuzes voor een nieuw sportbeleid in Noord-Brabant. Deze analyse is opgedeeld in twee onderdelen:

1. Een groepsgesprek met de twee meest betrokken GS-leden Henri Swinkels en Bert Pauli, en een aantal sleutelfiguren uit de Brabantse samenleving en landelijke sportwereld.
2. Desk research met daarin een overzicht van stakeholders en een vergelijking van sportbeleidskeuzes van andere regionale overheden.

Opzet notitie

Deze notitie heeft betrekking op onderdeel 2 van de Outside-In analyse en geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Wat doen andere (regionale) overheden: Welke beleidsthema's kiezen andere provincies en gemeenten?
2. Hoeveel budget hebben andere provincies ter beschikking voor sport?
3. Wie zijn belangrijke stakeholders, wat zijn trends en ontwikkelingen in de (sport)samenleving en hoe gaan die stakeholders daarmee om?

1. Wat doen andere (regionale) overheden?

Om te bepalen welke keuzes andere overheden maken zijn de sportbeleidsplannen geanalyseerd van vier provincies die nog actief sportbeleid uitvoeren (Gelderland, Limburg, Friesland en Flevoland), de vijf grootste gemeenten in Noord-Brabant en de G4-gemeenten Rotterdam en Utrecht.

1.1 Provincies

Provincies hebben vooral een steunfunctie op het gebied van sport. Zij werken de ambities van het Rijk uit en ondersteunen gemeenten in het uitvoerende werk. Het landelijke sportbeleid stelt vooral de maatschappelijke betekenis van sport centraal (leefbaarheid, gezondheid, sociale integratie, schoolprestaties etc.). De verantwoordelijkheid daarvoor wordt steeds meer bij de gemeenten en de burger zelf gelegd. De financiering (landelijke budgetten) loopt grotendeels via gemeenten en sportbonden, rechtstreeks of via NOC*NSF¹.

In 2007 heeft de minister van Binnenlandse Zaken de commissie Lodders ingesteld, met het verzoek te komen met decentralisatievoorstellen voor provincies. Het rapport schrijft voor dat beleidsterreinen door twee overheidslagen mogen worden behandeld. Welzijn (en sport) zijn volgens de commissie niet des provincies, ruimte en economie wel. De meeste provincies hebben sindsdien hun bemoeienis met sport verminderd of helemaal beëindigd. Het regeerakkoord, de vele bezuinigen én het afketsen van het Olympisch Plan 2028 hebben er daarnaast ook voor gezorgd dat de directe provinciale uitgaven aan sport zijn afgenomen. Provincies zoals Noord-Brabant en Gelderland die nog wel een substantieel sportbeleid kennen, financieren dat uit eenmalige middelen, die bijvoorbeeld beschikbaar zijn gekomen bij de verkoop van nutsbedrijven. Provinciale sportservicebureaus ontvangen nu nog hooguit projectsubsidies en werken meer en meer in opdracht².

Waar middelen teruglopen maar nog wel prestaties worden verlangd, moeten keuzes worden gemaakt. Daarom zien we provincies focussen op een beperkt aantal speerpunten en de synergie zoeken met andere beleidsterreinen en thema's binnen en buiten de sport. Een belangrijk aandachtspunt in het huidige beleid van provincies is de samenwerking met het netwerk van organisaties en bedrijven. Bijvoorbeeld met verenigingen, gemeenten, de rijksoverheid, (inter)nationale bonden, sportorganisaties en tal van bedrijven. De uitvoerende verantwoordelijkheid voor projecten en initiatieven ligt daarbij steeds vaker bij andere partijen en provincies zien zichzelf steeds meer in de rol van verbinder of aanjager in het netwerk.

Welke beleidsthema's kiezen andere provincies?

Sport raakt in het beleid van provincies steeds meer vervlochten met andere terreinen zoals welzijn, onderwijs, gezondheidszorg, recreatie en ruimtelijke ordening. Dat zien we terug in de beleidsplannen van Gelderland en Limburg. Naast Noord-Brabant zijn dit de provincies die (het meest) actief sportbeleid uitvoeren.

Gelderland beoogt met haar sportbeleid de leefbaarheid en dynamiek van de provincie te verhogen, de economie te versterken en inwoners te stimuleren tot meer sporten en bewegen. Dit doet deze provincie vooral door in te zetten op goede sportvoorzieningen, actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan, toonaangevende sportevenementen en de ondersteuning van topsporters- en talenten.

Gelderland ziet vooral een uitdaging in het verder versterken van de bijdrage van sport aan de (Gelderse) economie. Het sportbeleid is dan ook onderdeel van de kerntaak 'Regionale Economie'.

¹ Sportbeleid binnen provincies, Kingma en Lucassen, 2014

² Rapportage Sport 2014

De provincie kiest voor drie pijlers:

- De economische kracht van sport versterken via grote sportevenementen in Gelderland.
- De maatschappelijke kracht van sport vergroten door koppeling met maatschappelijke functies. (o.a. versterken van de maatschappelijke functie van sportverenigingen en – parken, stimuleren van sporten bij mensen met een functiebeperking en het ondersteunen van initiatieven die leiden tot het beter benutten van de fysieke ruimte voor sport)
- De sportieve kracht van excellente prestaties benutten door talenten te laten excelleren tot topsporter.

Het steunen van talenten en mensen met een beperking is een nadrukkelijk aandachtspunt voor Gelderland en komt dan ook in iedere pijler terug.

De provincie **Limburg** is naast Gelderland een provincie die absoluut en relatief veel investeert in sport. Limburg ziet zich hiertoe genoodzaakt vanwege de vergrijzing en ontgroening van de bevolking en de relatief slechtere gezondheid in deze provincie. In de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's worden vier programmalijnen onderscheiden:

- Top- en breedtesport (o.a. Topsport Limburg, Go for Gold Kids, Huis voor de Sport)
- Sport en ruimte (o.a. sportieve omgeving, veilige routes etc.)
- Sport en economie (o.a. topsportevenementen, grote(re) activiteiten)
- Sport en welzijn/zorg (o.a. Jeugdsportfonds, gehandicaptensport)

Limburg benut de kansen die sport biedt vooral voor een betere gezondheidssituatie, sociale cohesie en een beter leef- en vestigingsklimaat in de provincie. Daarom richt men zich op drie speerpunten:

- Breedtesport: het stimuleren van sportdeelname, het versterken van het verenigingskader en de samenhang met topsport
- Topsport en talentontwikkeling
- Sportevenementen

Limburg richt zich op doelgroepen die beduidend minder bewegen (bijvoorbeeld de jeugd of kwetsbare doelgroepen als gehandicapten, voor wie sporten geen vanzelfsprekendheid is). Uitgangspunt is dat alle sporten kansen hebben. De basisinfrastructuur wordt in Limburg ingevuld door middel van de provinciale steunfunctie voor de breedtesport (Huis voor de Sport Limburg) en de talentontwikkeling/topsport (Topsport Limburg). Ook wordt er een exploitatiesubsidie verleend aan TEIC (Topsport Expertise en Innovatie Centrum), Basissport Limburg en het Jeugdsportfonds.

De provincies **Friesland** en **Flevoland** investeren relatief minder in sport, maar voeren nog wel een sportbeleid uit. Het beleid in Friesland richt zich op breedtesport, Friese sporten, talentontwikkeling, het Centrum voor Topsportonderwijs en Sportevenementen. Ook Flevoland richt zich vooral op evenementen en talentontwikkeling, en dan voornamelijk voor de twee kernsporten watersport en triathlon.

Samengevat:

Het sportbeleid van de provincies wordt veel gekoppeld aan de leefbaarheid en vitaliteit op het bovenlokale niveau. De provincies streven zowel naar economisch rendement als naar sociale maatschappelijke effecten. In de uitvoering liggen de speerpunten van provincies daarom voornamelijk op het terrein van sportevenementen, talentontwikkeling en sportstimulering. Zij lijken vooral concrete acties te verbinden op het gebied van evenementen en talentontwikkeling. De koppeling met sociale doelen zien we nog vooral terug in algemene termen, niet in concrete acties.

Met name voor mensen met een beperking zien provincies een belangrijke rol voor zichzelf weggelegd. Talentontwikkeling is de onmisbare schakel tussen breedtesport en topsport, maar wordt over het algemeen niet ondersteund door gemeenten en Rijk. Provincies hebben hier wel een focus op. Op het gebied van accommodatiebeleid ligt de verantwoordelijkheid bij gemeenten en investeren provincies steeds minder.

1.2 Gemeenten

Ongeveer 90 procent van de overheidsbestedingen aan sport (exclusief overheidsuitgaven aan bewegingsonderwijs) komt van gemeenten³. Financieel gezien hebben gemeenten de afgelopen jaren vooral te maken met bezuinigingen. Tegelijkertijd worden zij geconfronteerd met een toenemend aantal taken, onder andere door de decentralisaties in het sociaal domein. Gemeenten bezuinigen vooral op de kosten van sportaccommodaties en op subsidies. Ze zetten in op een grotere zelfredzaamheid van sportverenigingen en inwoners⁴. Tegelijkertijd is er veel aandacht voor de betaalbaarheid en toegankelijkheid van sport voor de minima en mensen met een beperking. Sport blijkt wel 'de belangrijkste bijzaak' te zijn want de meeste gemeenten hebben in hun collegeprogramma aandacht voor sport en die aandacht komt niet alleen voor in de sportparagraaf. De samenhang van sport met andere sectoren maakt duidelijk dat de instrumentele waarde van sport niet wordt genegeerd. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar een beter accommodatiegebruik, samenwerking tussen sport en onderwijs, een rechtvaardig subsidie- en tarievenstelsel, investeringen in sterke en maatschappelijk betrokken sportverenigingen en het bevorderen van de sportdeelname.

Sport moet het wellicht met minder middelen doen, maar er liggen kansen om gelden vanuit andere sectoren ten goed te laten komen aan de sport, dat is terug te zien in veel collegeprogramma's van gemeenten. Daarnaast lijken gemeenten volop kansen te zien om door samenwerking meer te bereiken en de bestaande accommodaties beter te benutten. Meer bereiken met minder middelen lijkt het devies voor de aankomende jaren. Gemeenten zien daarbij vooral een belangrijke rol weggelegd voor de sportvereniging. Van hen wordt een steeds actievare rol in de wijk verwacht.

Opvallend is dat sport nog nauwelijks in verband wordt gebracht met de decentralisaties. De preventieve en curatieve waarde van sport wordt breed onderkend, waardoor sport ook aandacht krijgt bij andere beleidsafdelingen. Dit gebeurt echter vooral in algemene termen en de rol van sport in de WMO en bij andere decentralisaties lijkt voorlopig zeer beperkt te blijven³.

De tendens van een terugtrekkende overheid, waarbij verzorgingstaken steeds meer worden uitbesteed aan (semi-)commerciële instellingen, zien we ook terug in de sport. Taken worden steeds vaker verschoven naar het maatschappelijk middenveld. Gemeenten laten het beheer van sportaccommodaties bijvoorbeeld steeds vaker over aan sportverenigingen of private partijen.

Welke beleidsthema's kiezen de B5-gemeenten?

In de gemeente [Breda](#) is sport onderdeel van de nota 'vitale stad', een nota waarin voor 15 kernthema's de belangrijkste beoogde (maatschappelijke) effecten worden beschreven. Doel van het sportbeleid in deze gemeente is het stimuleren van sporten door alle inwoners van Breda, het ondersteunen van sportclubs en het faciliteren van sportaccommodaties en sportvoorzieningen. De aandacht gaat daarbij vooral uit naar breedtesport, talentontwikkeling en evenementen. Hiermee beoogt de gemeente de volgende effecten:

- Het creëren en optimaliseren van de sociale infrastructuur
- De gezondheid van de Bredase burger zo optimaal mogelijk beschermen, bewaken en bevorderen (met accent op activiteiten alcoholgebruik en sport/bewegen/overgewicht)
- Sport toegankelijk maken voor alle inwoners, ongeacht afkomst, draagkracht of lichamelijke conditie.

In de sportvisie van 's [Hertogenbosch](#) wordt sport als belangrijk maatschappelijk thema gezien die bijdraagt aan de leefbaarheid van de stad, vooral door een speciale focus op jeugd en

³ Gemeentelijke uitgaven aan sport, Mulier Instituut, 2015

⁴ Sport in collegeprogramma's 2014: van armoedebelief tot zelfredzaamheid, Hoekman en Van der Bol, 2014.

sportparticipatie. Doel is om iedereen (van 0 tot 100 jaar en ouder) een laagdrempelig, passend en betaalbaar sport- of beweegaanbod in de directe omgeving aan te bieden.

Sport was in 's Hertogenbosch altijd onderdeel van de fysieke pijler maar wordt dat nu steeds meer van de sociale pijler. Het accent ligt daarbij op de volgende zaken:

- Sportwijk: het bevorderen van meer sporten en bewegen in de wijk middels sportpunten.
- Sportieve infrastructuur: het benutten van kansen om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken zodat inwoners tegen lage kosten en op een veilige manier kunnen sporten en bewegen. Daarnaast wordt veel aandacht besteed aan sportaccommodaties als basis voor de vitale sportvereniging
- Mensen, organisaties en samenwerken: het stimuleren en van faciliteren van de samenwerking met en tussen (top)sporters, vrijwilligers, verenigingen, bedrijven en combinatiefunctionaris/buurtsportcoaches
- Topsport: het faciliteren van topsporters en talenten, het organiseren van evenementen en het inzetten op (top)sportaccommodaties zodat de sportieve successen van topsporters 's Hertogenbosch positieve energie en naamsbekendheid oplevert

Ook in de gemeente [Tilburg](#) is sport inmiddels onderdeel van het sociale beleid. Sport wordt vooral ingezet als middel. Omdat armoedebeleid een belangrijk onderwerp in Tilburg is, ligt het accent vooral op jeugd, gezondheidsbevordering, talentontwikkeling en de maatschappelijke rol van sport in de wijken. Ook de ontwikkeling van 'open clubs' door middel van verenigingsondersteuners en het werven van leden heeft in Tilburg prioriteit. Net als de andere gemeenten investeert Tilburg ook in topsport, omdat topsport volgens de gemeente onlosmakelijk verbonden is met breedtesport. Sport wordt in Tilburg instrumenteel ingezet met betrekking tot:

- Sociale doelstellingen: in het licht van volksgezondheid en als maatschappelijke katalysator
- Economische doelstellingen: in het kader van citymarketing, innovatie en talentontwikkeling en werkgelegenheid

[Eindhoven](#) heeft een sportvisie tot en met 2025 ontwikkeld waarin het zorgen voor een betere gezondheid, betere leerprestaties, meer welzijn en meer verbinding en ontmoeting tussen mensen centraal staan. De doelstellingen zijn:

- Goed bewegingsonderwijs
- Groeiende sportparticipatie
- Toename vitaliteit bij verenigingen
- Multifunctionele inzet van accommodaties en de openbare ruimte
- Sport als onderdeel van 'smart city'.

De focus in Eindhoven ligt dus voornamelijk op sportparticipatie (bereikbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit), meer ongebonden sporten (de openbare ruimte zou meer moeten uitnodigen voor bewegen) en vitale verenigingen. Net als bij veel andere gemeente is sport in Eindhoven steeds vaker onderdeel van andere beleidsterreinen. Voorheen was sport nog onderdeel van het ruimtelijke beleid (vastgoed), maar nu komt sport steeds breder bij het sociale domein en het onderwijs te liggen. Daarnaast is innovatie (door de sport) een belangrijk thema in Eindhoven.

De gemeente [Helmond](#) heeft in haar strategische sportnota 2013-2020 drie hoofdpijlers geformuleerd:

- Een leven lang sporten en bewegen (o.a. realiseren sport- en beweegparken en het aanstellen van buurtsportcoaches en het topsportfonds)
- Sterke sportverenigingen die zich maatschappelijk inzetten
- Goede sportinfrastructuur

Sport is in Helmond gekoppeld aan de gezondheidsnota maar er wordt ook nadrukkelijk een relatie gelegd met het minimabeleid, speelruimtes en zorg & welzijn.

Welke beleidsthema's kiezen de G4-gemeenten?

In deze paragraaf zijn de gemeenten Rotterdam en Utrecht als voorbeeld genomen. Bewust maken we hier een vergelijking met twee van de G4-gemeenten omdat bij deze grote gemeenten, net als bij provincies, topsport en topsportevenementen een prominente rol spelen in collegeprogramma's.

De gemeente **Rotterdam** zet in op het verhogen van de sport- en beweegdeelname onder Rotterdammers en wil met haar sportbeleid een bijdrage leveren aan andere collegedoelstellingen door sport als middel in te zetten. Ook wil de gemeente het imago van Rotterdam als sportstad versterken. Dit wordt vertaald in zes beleidslijnen: 1. Sportwaarden, jeugd en onderwijs 2. Maatschappelijke thema's 3. Breedtesport en sportontwikkeling 4. Sportvoorzieningen 5. Topsportontwikkeling 6. Evenementen.

De maatregelen van de gemeente Rotterdam zijn gericht op het scheppen van randvoorwaarden voor sport en bewegen op alle niveaus. Dat doet de gemeente door de topsport- en de breedtesport te ondersteunen, inwoners te faciliteren met betaalbare sportaccommodaties, aantrekkelijke recreatieve routes en door sportstimulering en evenementen te ondersteunen in de stad. Het stimuleren en ondersteunen van vitale sportverenigingen, een aantal topsportverenigingen en Regionale Talent Centra (RTC's) zijn daar onderdeel van, net als het multifunctioneel gebruik van sportvoorzieningen en speciale aandacht voor laagdrempelige beweegvormen en niet competitieve sporten (zoals wandelen, toerfietsen en urban sports).

In de gemeente **Utrecht** is sport geen onderdeel van het coalitieakkoord. Wel is de Utrechtse sportvisie 'op weg naar 2020' ontwikkeld. Daarin is beschreven dat Utrecht streeft naar kwalitatief goede sportvoorzieningen, zoveel mogelijk Utrechters die sporten en bewegen en een aantrekkelijk klimaat voor topsport, topsporters en topsporttalenten.

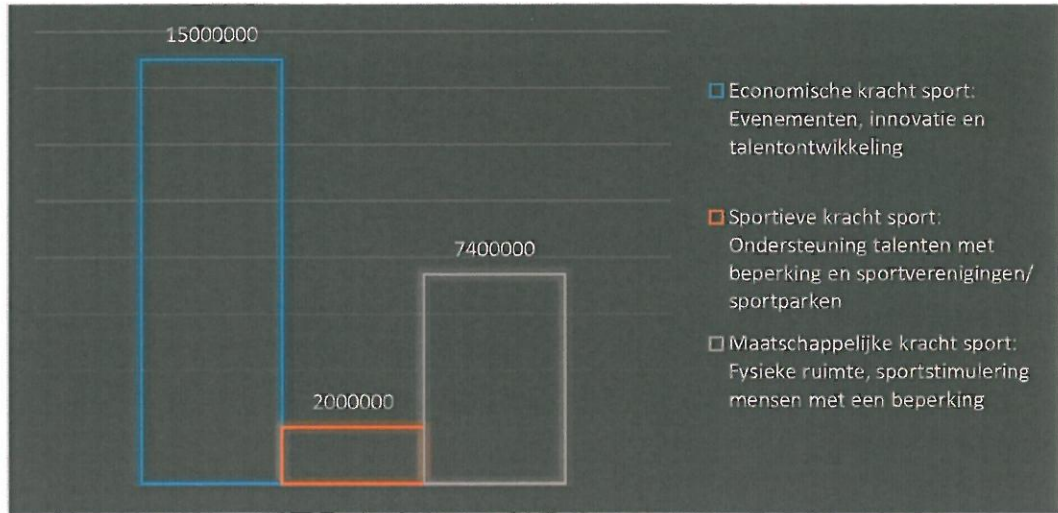
Net als in veel andere gemeenten wil Utrecht haar sportaccommodaties multifunctioneel gebruiken en vitale sportaanbieders creëren. Speciale aandacht is er in Utrecht voor jongeren en studenten, maar ook voor topsport, talentontwikkeling en evenementen.

Samengevat:

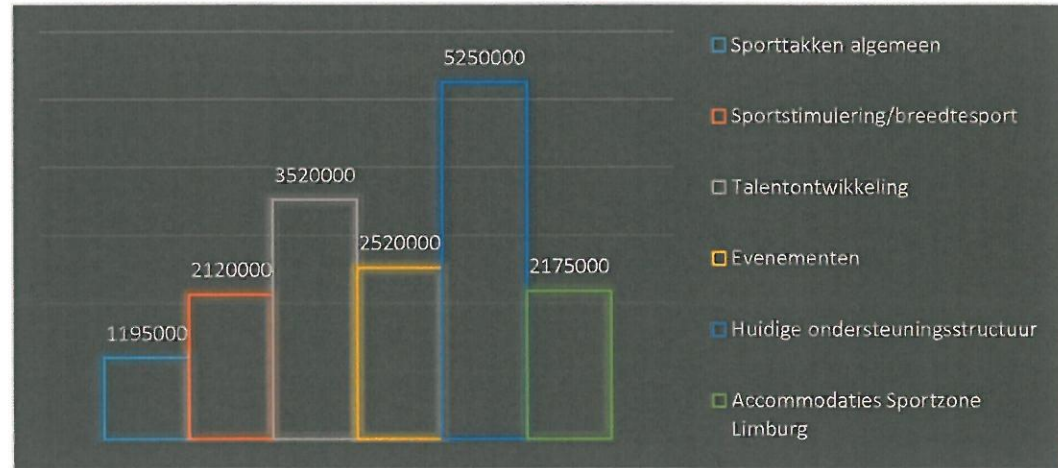
Bij gemeenten voert het accommodatiebeleid de boventoon in de collegeprogramma's en daarnaast wordt sport nadrukkelijk in verband gebracht met andere beleidsterreinen. Daar waar sport voorheen onderdeel was van het fysieke domein, verschuift dit nu steeds meer naar het sociale domein. Sport(stimulering) wordt daarbij als middel ingezet voor het algemeen welzijn en de gezondheid van mensen en de leefbaarheid van de gemeente. Speerpunten voor gemeenten zijn accommodaties en voorzieningen, de maatschappelijk actieve vereniging, de betaalbaarheid en toegankelijkheid van sport en (net als bij provincies) het stimuleren van samenwerking tussen partijen. Naar mate de gemeenten groter zijn, lijkt ook de aandacht voor evenementen te groeien, dit in het kader van citymarketing.

2. Hoeveel budget hebben andere provincies ter beschikking voor sport?

In het coalitieakkoord van de provincie **Gelderland** is voor de periode 2016-2019 €20 miljoen begroot. Daarnaast zijn er voor deze periode € 4,4 miljoen structurele middelen (jaarlijks € 1,1 miljoen). De totale €24,4 miljoen wordt als volgt ingezet:

In **Limburg** is voor de periode 2016-2019 is een (extra) budget voor sport van €8 miljoen begroot. Daarnaast zijn ongeveer €4 miljoen structurele middelen beschikbaar, €3,15 miljoen incidentele middelen vanuit het beleidskader 2013-2016 en € 1,6 miljoen restante middelen sport uit 2015. In totaal is voor de periode 2016-2019 € 16,8 miljoen beschikbaar.

3. Wie zijn belangrijke stakeholders, wat zijn trends en ontwikkelingen in de (sport) samenleving en hoe gaan die stakeholders daarmee om?

Naast de andere (regionale) overheden, zijn er nog veel andere stakeholders in het krachtenveld van de provincie Noord-Brabant. In deze paragraaf wordt beschreven hoe zij met de belangrijkste trends en ontwikkelingen in de huidige (sport)samenleving omgaan. De belangrijkste trends en ontwikkelingen zijn beknopt weergegeven op de factsheet op pagina 11.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS,

Het sportbeleid van het ministerie van VWS richt zich op twee pijlers: 1. de samenwerking tussen partijen uit verschillende sectoren, zodat op lokaal niveau een passend en veilig sport- en beweegaanbod tot stand komt en blijft 2. het bevorderen van innovatie, kennisontwikkeling en kennisdeling.

Het ministerie heeft drie prioriteiten benoemd: sport en bewegen in de buurt, werken aan een veiliger sportklimaat en uitblinken in de sport. Hoewel de taken betreffende gezondheidsbevordering door de decentralisaties vooral de verantwoordelijkheid zijn geworden van gemeenten, investeert het ministerie voor de eerste twee prioriteiten in langdurige programma's op het gebied van breedtesport. De derde prioriteit ligt op het gebied van topsport en talentontwikkeling⁵.

*NOC*NSF*

NOC*NSF overkoepelt de Nederlandse sportbonden en een aantal specifieke sportorganisaties. In haar sportagenda 2016 zijn de hoofdlijnen uit eerdere sportagenda's voortgezet: verhoging van sportdeelname, topsport en randvoorwaarden. Maar NOC*NSF probeert meer te focussen en streeft naar minder regelgeving en, minder papierwerk. NOC*NSF zet in op een ontwikkeling naar open en wijkgericht beleid, waarbij verenigingen en accommodaties ruimte bieden aan meerdere sporten. Voor topsport blijft het behoren tot de tien beste topsportlanden ter wereld overeind, maar wordt vooral gefocust op bewezen succesvolle programma's. Op financieel vlak heeft NOC*NSF het de laatste jaren moeilijk, vooral door teruglopende inkomsten uit de Lottogelden⁵.

Sportbonden en verenigingen

Nederland beschikt over een unieke verenigingscultuur. In het buitenland is sport nauw verbonden aan het onderwijs, maar in Nederland zijn het particuliere sportverenigingen die de basis vormen voor de sportinfrastructuur. Zij vormen een belangrijke sociale functie in de Nederlandse samenleving. Deze rol wordt in de huidige samenleving, waarin de individualisering toeneemt en onzekerheid over veiligheid van de buitenwereld toeneemt, alleen maar belangrijker. Traditionele structuren veranderen en de vereniging is voor mensen een plek waar veiligheid en persoonlijk contact is. Tevens zetten gemeenten steeds meer in op maatschappelijk actieve verenigingen die een belangrijk bindmiddel zijn in de wijk en buurt. Dit vraagt veel van verenigingen, omdat zij over het algemeen leunen op de inzet van vrijwilligers, en een dergelijke rol is dus ook niet voor iedere vereniging weggelegd.

Tegelijkertijd hebben verenigingen te maken met steeds kritischere leden, die steeds minder tijd hebben, en daarnaast veel alternatief sportaanbod van commerciële partijen. Dit vraagt om een flexibel sportaanbod van de bonden en verenigingen want mensen willen kunnen sporten wanneer

⁵ Rapportage Sport 2014

het hen uitkomt. Er dus een professionalisering van de bonden en verenigingen nodig vanwege de kwaliteitseisen van leden (op het gebied van accommodaties, bestuur).

Bedrijfsleven

Een belangrijke trend in het bedrijfsleven in het kader van sport is ‘maatschappelijke sport sponsoring’. Daar waar bedrijven voorheen nog alleen financiële steun boden in de sport, eisen zij nu altijd een inhoudelijk element waardoor zij zich met hun kennis kunnen profileren. Voor de invulling van hun MVO beleid zoeken bedrijven naar maatschappelijke kwesties die waarde toevoegen, kijken zij naar hun eigen kernactiviteiten en verbinden daar een maatschappelijk thema aan waarop ze zich kunnen onderscheiden en kiezen hierop een aantal maatschappelijke (sport)projecten om te ondersteunen. Dit is de reden waarom er vooral bij bedrijven die voor vitaliteit staan, bijvoorbeeld zorgverzekeraars, kansen liggen voor de sport. Zij staan immers voor een gezonde en sportieve samenleving.

Evenementenorganisaties

Met sportevenementen worden grote getallen mensen bereikt en geïnspireerd en ontstaan geldstromen waaruit de sport kan worden gefinancierd, wat weer bijdraagt aan meer evenementen en media-aandacht. Zo helpen sportevenementen het vliegwiel van de sport draaiende te houden. Tegelijk roepen sportevenementen de nodige vragen op. Want wat leveren de investeringen de maatschappij op en wie profiteren nu echt van al die geldstromen? Toch investeerde het Rijk de afgelopen jaren jaarlijks gemiddeld 4,7 miljoen euro in sportevenementen. Daarnaast investeren sommige gemeenten (zoals Rotterdam) en sommige provincies (zoals Noord-Brabant en Gelderland) in sportevenementen. De gezamenlijke financiële investeringen van overheden in sportevenementen worden geschat op 30 miljoen euro per jaar⁶.

Een opvallende ontwikkeling is dat de grotere (sport)evenementenbureaus (zoals TIG Sports) bij grotere evenementen de risico's naar zich toe trekken en gemeenten alleen nog garant hoeven te staan. Dat hebben we bijvoorbeeld gezien bij het WK Hockey in 2014. Deze bureaus zijn daarmee dus ook verantwoordelijk voor het aantrekken van sponsors, iets dat bij kleinere evenementen (die vaak teren op de inzet vrijwilligers) steeds moeilijker lijkt te worden.

Onderwijs

De relatie sport en onderwijs staat de laatste twee decennia structureel op de beleidsagenda van de rijksoverheid. Dit beleid richt zich voornamelijk op het stimuleren van de samenwerking tussen sport en (bewegings)onderwijs te bevorderen en daarmee het beleid op het gebied van gezondheidszorg, educatie, sport en welzijn te versterken. Ondanks al deze aandacht neemt de hoeveelheid gerealiseerde onderwijstijd voor het schoolvak lichamelijke opvoeding niet duidelijk toe. Op een op de vijf basisscholen krijgen kinderen maar een uur lichamelijke opvoeding per week. In het mbo haalt maar een kwart van de (bol-)leerlingen de gehanteerde norm voor de onderwijstijd sport en bewegen. Dit kan leiden tot achterstanden in vaardigheid en deelnamebekwaamheid die op latere leeftijd moeilijk ingehaald kunnen worden. De invoering van de combinatiefuncties heeft een kwaliteitsimpuls gegeven aan sport en bewegen op school, maar het is de vraag of dit tot een duurzame versterking van het onderwijsaanbod zal leiden. Combinatiefunctionarissen beschikken niet altijd over de vereiste kwalificatie voor het bewegingsonderwijs of zijn tijdelijk aangesteld⁷.

⁶ Sportevenementen in Nederland, Hover, Straatmeijer en Breedveld, 2014

⁷ Rapportage Sport 2014

TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

Terugtrekkende
overheid maar nog
veel regelgeving

Sport meer als middel
dan als doel op zich

De sportparticipatie in
Nederland neemt nog
steeds toe.

Meer allochtonen en
ouderen

Maatschappelijke
sportsponsoring: alleen
financiële steun is no go;
altijd een inhoudelijk
element geeist

Publieke financiering
van sport vraagt om
rendement

Steeds meer taken naar
gemeenten en
zelfredzaamheid
gevraagd van de burger

Ongezonde taboes:
Gezondheid en conditie
belangrijkste reden om
te sporten

Gebrek aan ruimte,
Efficiënte benutting
faciliteiten
noodzakelijk

	Gemeente Breda	Gemeente 's Hertogenbosch	Gemeente Tilburg	Gemeente Helmond	Gemeente Eindhoven
Sport onderdeel van gemeentelijk beleid?	Sport is vanaf 2016 onderdeel van de nota 'vitale stad'. Topsport wordt of onderdeel van evenementenbeleid, of aparte nota. Dus meer integraal.	Gemeentelijk sportvisie "Sportief samen verder" (ongeveer tot 2018). Sport wordt als belangrijk maatschappelijk thema gezien die bijdraagt aan de leefbaarheid van de stad (gezondheid, participatie etc). Steeds meer samenwerking met partijen in de stad: Bedrijven, verenigingen, onderwijs, huisartsen, welzijnswerkers, etc.	Kadernota Sport t/m 2016, deze wordt nu geevalueerd. Na 2016 onderdeel van afdeling sociaal: sport als middel. Uitvoering bij gemeentelijk sportbedrijf (300 medewerkers)	Strategische sportnota t/m 2020.	Commissienotitie sportvisie 2015-2019. Daarin is duidelijk dat sport meer en meer integraal onderdeel is van gemeentelijk beleid.
Doel sportbeleid	Het stimuleren van sporten door alle inwoners van Breda, het ondersteunen van sportclubs en het faciliteren van sportaccommodaties en sportvoorzieningen (accenten op ruimtelijk, breedtesport, talentontwikkeling en evenementen).	Iedereen (van 0 tot 100 jaar en ouder) een laagdrempelig, passend en betaalbaar sport- of beweegaanbod in de directe omgeving aan te bieden.....Sociale peiler, openbare ruimte, evenementen met breedtesport-link. Speciale focus op jeugd en sportparticipatie.	Speerpunten: accent op jeugd, gezondheid, talentontwikkeling en maatschappelijke rol sport in de wijken. Ook de ontwikkeling van Open(ere) clubs dmv verenigingsondersteuners en het werven van leden heeft nu prioriteit (ledenwerfacties met bonden e.d).	1. een leven lang sporten en bewegen 2. sterke sportverenigingen die zich maatschappelijk inzetten 3. goede sportinfrastructuur.	Zorgen voor een betere gezondheid, betere leerprestaties, meer welzijn en meer verbinding en ontmoeting tussen mensen. Focus dus op Sportparticipatie (bereikbaarheid, toegankelijk, kwaliteit), meer ongebonden sporten (openbare ruimte zou meer moeten uitnodigen voor bewegen) en vitale verenigingen.
Rol sport op andere beleidsterreinen	Integraal beleid	Vooraf link met Welzijn en gezondheid. Sport was onderdeel van fyieke peiler maar nu van sociale peiler.	Sport als middel. Vooral armoedebelief is een belangrijk onderwerp in Tilburg.	Sport gekoppeld aan gezondheidsnota. Relatie met minimabeleid, speelruimte en zorg en welzijn	Sport steeds vaker onderdeel van andere beleidsterreinen. Nu vooral ruimtelijk beleid (vastgoed), maar steeds breder bij sociaal en onderwijs. Sport als middel!
Focus-sporten?	Op het gebied van breedtesport niet, voor topsport aansluiting bij kernsporten provincie. Wielrennen!	Ja en nee: niet expliciet maar vooral ondersteuning hockey, rugby, voetbal, turnen. Basketbal. Ook speciale aandacht voor gehandicapten sport.	Nee geen keuze. Wel bewegingssporten, geen denksporten.	Nee	Voetbal, hockey, hardlopen, urban sports, zwemmen.
Sterke/zwakke punten sportbeleid gemeente	Goed: accommodatiebeleid, hoge sportdeelname en lage tarieven. Beter kan de maatschappelijke rol. En financiën zijn ook een probleem. Steeds minder budget. Uitdaging of sport zich kan bewijzen rondom burgerparticipatie.	Accommodaties op orde, daar zit ook veel geld in. Lopen voor op andere gemeenten op het gebied van samenwerking, ook op wijkniveau. Doen alles altijd in samenwerking. Er is geïnvesteerd om het aantal vakdocenten in Den Bosch op te krikken. Financiën zijn net als bij andere gemeenten een probleem, nieuwe bezuinigingen worden verwacht	Sterk: structurele basis met onderwijs (niet alleen met combifuncties, bv ook ROC, Fontys, uni) en JSF bereikt 1600 kinderen. Ook sterk in gehandicapten sport. We zijn goed in 'brede' dingen, minder in 'smalle' dingen die exposure opleveren.	zwakke punten: beperkte structurele middelen, gebrek aan ruimte t.b.v. uitbreidingsvraagstukken, mondige burger. Sterke punten: duidelijke beleidskeuzes, incidentele investeringsruimte, sterke sportverenigingen	Knelpunt: geld en transitie naar andere rol (wat wordt van overheid verwacht?) Kans: aansluiting bij profiel Eindhoven: techniek (innovatie) design kennis. Sterk zijn de accommodaties en de gemeente wil nu flink doorpakken rondom de maatschappelijke functie van sportverenigingen in de wijk. Wet markt+overheid is lastig voor verenigingen. Ook dringt de vraag zich op wat de gemeente

Wat doen andere regionale overheden, welke beleidsthema's kiezen ze en hoeveel budget is ermee gemoeid?

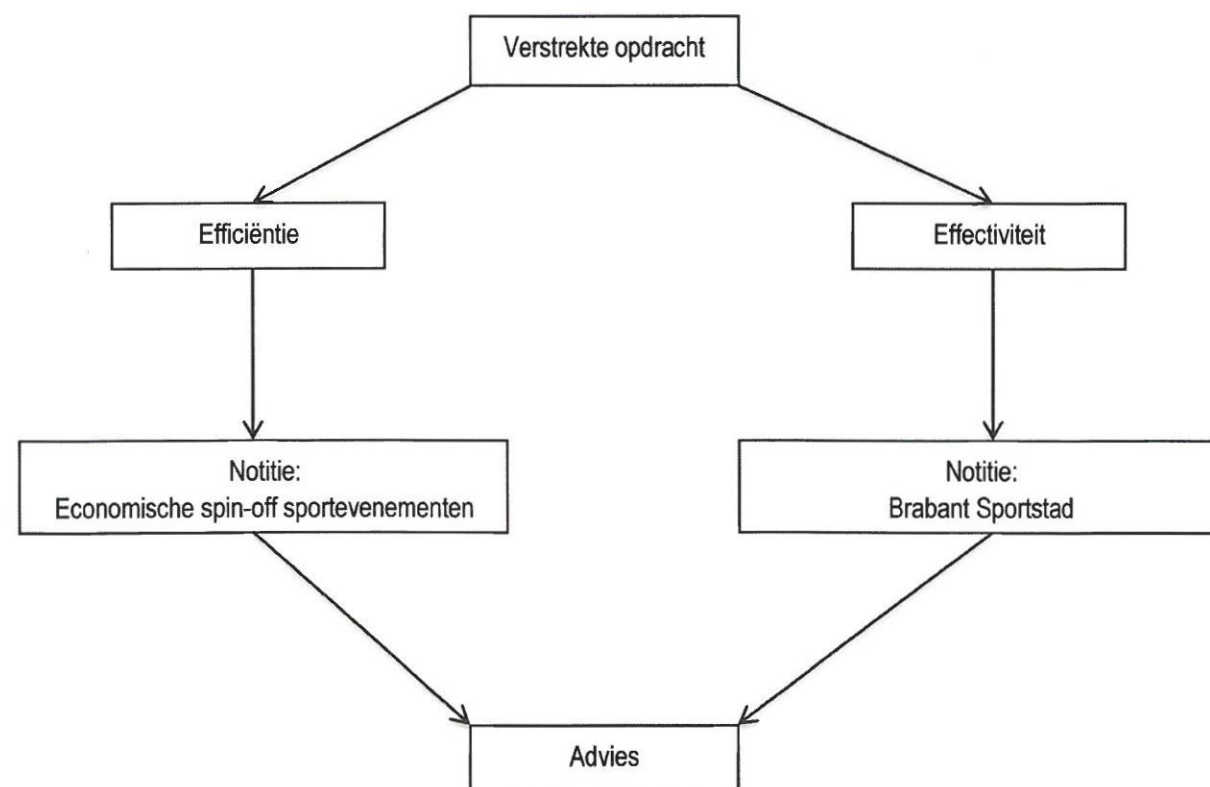
	Provincie Limburg	Provincie Gelderland	Provincie Friesland	Gemeente Rotterdam	Gemeente Utrecht	Gemeente Amsterdam
Sport onderdeel van provinciaal/gemeentelijk beleid?	Beleidskader Sport 2015-2019: Accentennotitie Sport "Limburg Beweegt" + Uitvoeringsprogramma Sport medio 2015 t/m 2017	GELDERLAND SPORT! 2016-2019... Sport is 1 van de 5 uitwerkingen van kerntaak "Regionale Economie".	Sport beweegt Fryslân 2014-2017	Sportnota 2016 en uitvoeringsprogramma Sport 2015-2016	De Utrechtse sportvisie, op weg naar 2020.. Sport niet in coalitieakkoord.	Sportplan 2013-2016
Doel sportbeleid	Vernieuwingslag aanbrengen tbv provinciale sportbeleid en de daarbij behorende partijen en hun rollen en verantwoordelijkheden. Het kan en moet anders waarbij efficiëntie en effectiviteit de sleutelwoorden zijn ('meer waar voor ons geld'). Hierbij is de provinciale verantwoordelijkheid voor het economische en het sociale domein en de ambities van het provinciale coalitieakkoord leidend.	Vergroten leefbaarheid en dynamiek provincie, stimuleren tot meer sporten en bewegen en versterken van de economie... Goede sportvoorzieningen, actieve sportverenigingen die midden in de maatschappij staan, toonaangevende sportevenementen en topsporters/talenten... Samenwerking met partners en innovatie.	Iedereen in Fryslân in de gelegenheid stellen op een passende manier te sporten en te bewegen	1. Verhogen van de sport- en beweegdeelname onder Rotterdammers 2. Een bijdrage leveren aan andere collegedoelstellingen door sport als middel in te zetten en andere sectoren te stimuleren om sport als middel in te zetten 3. Het versterken van het imago van Rotterdam als sportstad.... Zes beleidslijnen: 1. Sportwaarden, jeugd en onderwijs 2. Maatschappelijke thema's 3. Breedtesport en sportontwikkeling 4. Sportvoorzieningen 5. Topsportontwikkeling 6. Evenementen	1. Plannen, ontwikkelen en exploiteren van voldoende kwalitatief goede voorzieningen 2. Zoveel mogelijk Utrechters sporten en bewegen en vinden en ontwikkelen hun eigen talent 3. Utrecht is een aantrekkelijke stad voor topsport, topsporters en topsporttalenten....	Een vitale en gezonde stad, waarin alle Amsterdammers voldoende bewegen. Op alle niveaus, in elke wijk.
Special accenten in sportbeleid	Sportzone Limburg, train de trainers en Evenementen... Samenhang top- en breedtesport: Het stimuleren van sportdeelname en het versterken van het verenigingskader. Talentontwikkeling (o.a. evt CTO). Accommodatiebeleid ligt vooral bij gemeenten, wel vooral veilige wielersportomgevingen op regionaal niveau	3 peilers: 1. Economische kracht van sport (evenementen, sportieve bedrijvigheid en sportinnovaties) 2. maatschappelijke kracht van sport (maatschappelijke functie van sportverenigingen en -parken, stimuleren van sporten bij mensen met een functiebeperking, ruimte voor sport, routinenetwerk) 3. sportieve kracht door excellente prestaties (talentondersteuning)	Breedtesport, Friese sporten, Talentontwikkeling, Centrum voor Topsportonderwijs en Sportevenementen	Ondersteunen topsport- en de breedtesport, Rotterdammers faciliteren met betaalbare sportaccommodaties en aantrekkelijke recreatieve routes en ondersteunen van sportstimulering en evenementen in de stad (dus ook stimuleren en ondersteunen van vitale sportverenigingen, stimuleren van de inzet en financiering van sport als middel door andere sectoren, ondersteuning voor een aantal topsportverenigingen en RTC's, aandacht voor laagdrempelige beweegvormen en niet competitieve sporten zoals wandelen, toerfietsen en urban sports, multifunctioneel gebruik van sportvoorzieningen, versterken van het vraaggericht werken)	Optimale samenwerking tussen top- en breedtesport, breedtesport, topsport en accommodaties: 1. Multifunctioneel gebruik van sportaccommodaties en 'eigenaarschap' van gebruikers 2. Vitale sportaanbieders 3. Anders georganiseerd sporten 4. Sportende jongeren, gezonde jongeren 5. Studentensport in ontwikkeling 6. Sporten en bewegen naar vermogen 7. Topsport, talentontwikkeling en evenementen 8. Sporten en bewegen in de openbare ruimte	1. Meer Amsterdamse jeugd laten sporten 2. Meer Amsterdamse volwassenen laten sporten 3. Sporten voor meer mensen mogelijk maken door te zorgen voor voldoende en goed toegankelijke faciliteiten in elke buurt 4. Topsport.
Rol provincie/gemeente	Wisselt van aanjager/initiatiefnemer tot ondersteuner en makelaar/verbinder.	Verbinder		Faciliterend en regisserend	Regisseur en aanjager	Breedtesport & Sportstimulering, Topsport & Evenementen en Accommodaties... Stimuleren beweging en sport actief, omdat vitaliteit de weerbaarheid, het welzijn en de welvaart bevordert van stad en bewoners.
Rol sport op andere beleidsterreinen	Integrale verbinding met andere beleidssectoren: economische structuurversterking, brede sociale agenda, euregionale ontwikkelingen en infrastructuur, ruimte en natuur, onderwijs en de (eu)regionale fietsinfrastructuur mede in relatie tot toerisme	Samenhang met economie en werkgelegenheid, ruimtelijke ordening, de aantrekkelijkheid van Gelderland en gezondheid.		Met name op het terrein van gezondheid, onderwijs en economie.		Koppeling vooral met jeugdbeleid en welzijn
Focus-sporten?	Wielrennen en paardensport zijn het zwaartepunt. Daarnaast is er aandacht voor handbal, triathlon en 'running'. Tevens aandacht voor gehandicapten sporten.	Atletiek/wandelen, judo, hippische sport, tennis, wielersport en volleybal + speciale aandacht voor aangepast sporten.	Friese sporten	Atletiek, basketbal, boksen, hockey, honkbal, judo, roeien, volleybal en zaalvoetbal.	Roeien, hockey, waterpolo, atletiek en wielrennen.	Atletiek, basketbal, hockey, roeien, tennis, voetbal en zwemmen (en als 8e gehandicapten sport)
Sterke/zwakke punten sportbeleid gemeente	Experimenteerruimte, intensieve samenwerking met partners en focus op doelgroepen die minder bewegen.	Veel aandacht voor samenwerking met partners en innovatie				
Beschikbare budgetten	Voor 2016-2019 is een (extra) budget voor sport van € 8.000.000. Extra financiering van maatschappelijk en/of economisch revoluerende sportprojecten kunnen gedekt worden uit € 20 miljoen investeringsimpuls van de immunisatie-reserve (Coalitieakkoord).	Voor 2016-2019 in coalitieakkoord € 20 miljoen euro voor Gelderland Sport. Daarnaast € 4,4 miljoen structurele middelen (jaarlijks € 1,1 miljoen); € 15 miljoen voor evenementen, innovatie en talentontwikkeling, € 2 miljoen voor sportverenigingen en sportparken, € 7,4 miljoen fysieke ruimte, routine netwerken en aangepaste sporten.	1,25 miljoen per jaar	In 2015 is € 4,85 miljoen en in 2016 is € 4,45 miljoen beschikbaar voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma. Daarnaast worden voor meerdere maatregelen ook andere budgetten gebruikt (Investeringsfonds Rotterdam, SO, MO, onderwijs, etc)	Voor 2011-2016 € 33.782.000 (ongeveer € 5,6 miljoen per jaar)	

Economische spin-off sportevenementen en Brabant Sportstad

Twee notities

Voor u vindt u twee notities over sportevenementen in Brabant. U heeft mei jongstleden tijdens de Brabantstad dinsdag de opdracht verstrekt voor een project om de economische spin-off van sportevenementen in Brabant te versterken. Deze opdracht is in juli geaccepteerd en hier is in augustus aan begonnen. Tijdens de eerste interviews die in september gehouden werden werd duidelijk dat deze opdracht niet de volledige lading dekte. Feitelijk is de vraagformulering: zorg dat de sportevenementen die georganiseerd worden goed economisch benut worden. De vraag blijft dan staan of ook de goede evenementen georganiseerd worden. Kort gezegd, doen we de dingen die we doen goed, of doen we ook de goede dingen? Daarom is besloten twee notities op te leveren. De eerste is gericht op efficiëntie, de tweede op effectiviteit. Dit zijn twee verschillende onderwerpen, maar ook twee kanten van dezelfde medaille. Ze zijn daarom ook niet los van elkaar te zien. Ze leiden gezamenlijk tot één conclusie.

De notities zijn gebaseerd op informatie die is gehaald uit 12 interviews met experts op het gebied van sport of economie. Van zowel de B5 steden als de provincie zijn ambtenaren op het gebied van sport en van economie gesproken. Bovendien zijn meerdere gesprekken gevoerd met lectoren van de Fontys en NHTV die zich specialiseren op het gebied van sportevenementen en de economische spin-off die daaruit volgt. De volledige lijst vindt u op de volgende pagina.

Welke organisatie gesproken	Met wie overlegd	Wanneer evt 2e gesprek
Provincie NB, sportevenementen	Roger Schouwenaar	15-sep
Topsport Brabant (i.o.)	Guus Hulshof	16-sep
Gemeente Helmond	Lisenka Stuivenvolt, Rene Miesen, Ton Cranenbroek, Trudy van Horne	21-sep
Eindhoven 365	Peter Kentie	23-sep
Gemeente Den Bosch	Corniel Groenen, Paul du Crocq	1-okt
NHTV Leisure studies	Albert van Schendel (lector business modeling sports events)	2-okt
Gemeente Tilburg	Jack de Wilde, Mark van der Velden	5-okt
Gemeente Breda	Mirjam Wallien, Mylene Hodzelmans, Ferdi Wolfis	13-okt
Burgemeester Den Bosch, ViceVZ NOC	Burgemeester Rombouts	14-okt
Kamer van Koophandel Brabant	Gijs Bosch	15-okt
Gemeente Eindhoven	Arnoud Srijbis, Loella Verleg, Lucien Panken, Trudy van Gurp	20-okt
Fontys SPECO (sport, economie en communicatie)	Mark van den Heuvel (lector Sportbusiness)	22-okt
Provincie NB economie, BOM	Sjoerd van Dommelen, Dick de Jager, Thirza Brinkhoff	5-nov
Citymarketing Tilburg	Richard Stomp	4-dec

Economische spin-off sportevenementen

Inleiding

Sportevenementen zorgen voor reuring in een stad. Ze brengen mensen op de been, zowel uit de stad zelf als uit omringende of zelfs verder weg gelegen gebieden. Deze mensen beleven zo de stad op een andere manier dan ze eerder gedaan hadden en komen op plekken waar ze anders niet komen zouden komen. Ze leren mensen kennen die ze anders niet zouden ontmoeten en geven meer geld uit dan ze zonder het evenement zouden doen. Deze uitgaven belanden niet alleen in de vrijetijdssector, maar uit onderzoek blijkt dat tot wel 12 bedrijfstakken van een evenement profiteren.

Maar sociale integratie en directe economische spin-off via de uitgaven van bezoekers is niet de enige manier hoe een sportevenement bijdraagt aan de maatschappij. Indirect heeft het ook een sterk effect, door netwerken binnen het bedrijfsleven te helpen creëren en ondernemers bij elkaar te brengen. Deze netwerkfunctie zal wel gefaciliteerd moeten worden om optimaal rendement te behalen.

Value fit sportevenement en sponsoren

Elk evenement heeft een andere uitstraling. Het imago van een golftoernooi is anders dan dat van een skateboardwedstrijd of een volleybalkampioenschap. Verschillende evenementen trekken verschillende typen mensen aan. Deze doelgroepen hebben verschillende leefstijlen en spenderen hun tijd en geld op een andere manier. Deze leefstijlen en bijbehorende uitgavenpatronen zijn in kaart gebracht door onder andere de RECRON. De sectoren die door het spendeerpatroon van de bezoekers van een evenement het meest profiteren van het evenement zijn idealiter ook de sponsoren van dit evenement. Dit wordt een 'value fit' genoemd. Om deze value fit te laten plaatsvinden is echter wel nodig dat voor zowel de evenementorganisatie als de potentiële sponsoren deze kennis beschikbaar is.

De organisatie van een evenement richt zich op het succesvol organiseren van het evenement. Sponsoring is een van de vele taken in dat pakket en heeft vaak niet de allerhoogste prioriteit. Daarom wordt dit zelden op wetenschappelijke basis gedaan en worden zelden de bronnen en kennis die beschikbaar zijn optimaal gebruikt. Hierdoor worden grote kansen gemist en dit kost veel potentieel sponsorgeld. Gevolg is dat evenementen kleiner zijn dan ze hadden kunnen zijn of in het slechtste geval zelfs niet georganiseerd worden. Daardoor wordt onevenredig zwaar geleund op overheidssponsoring of subsidie.

Anderzijds weten veel - met name MKB – bedrijven niet dat deze kennis voorhanden is en zullen zij er daardoor ook niet naar op zoek gaan. Zij zullen vaak niet weten welke evenementen georganiseerd gaan worden en welke voor hun sector interessant zijn. Als zij dit wel weten zullen ze niet altijd de weg vinden naar de organisatie van een evenement.

In de praktijk blijkt dat vaak deze value fit, om bovenstaande redenen, niet gemaakt wordt. Dit is niet alleen een gemiste kans voor de evenementorganisaties en de potentiële sponsoren, maar ook voor de stad of regio als geheel. Het evenement had namelijk groter kunnen zijn, daardoor meer toeschouwers kunnen trekken en zo meer economisch effect kunnen creëren. Zo wordt 'de taart voor iedereen groter'. Vanwege deze reden heeft ook de desbetreffende gemeente er baat bij dat deze value fit gemaakt wordt en dus is het verstandig om als gemeente een actieve rol te pakken in de totstandkoming hiervan.

Aan

Kopie aan

Datum

19 november 2015

Contactpersoon

Matthijs Mol

Werkzaam bij

BRAM

Telefoon

06-47202236

Email

mmol@brabant.nl

Bijlage(n)

-

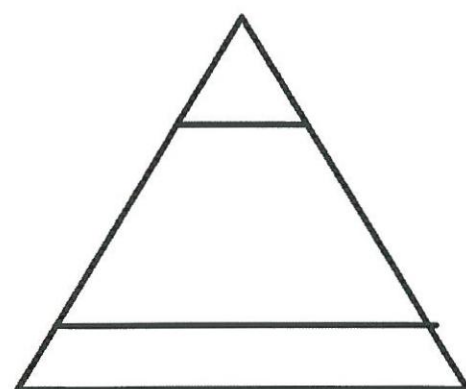
Value fit stad en sportevenementen

Elke stad, en elke regio, heeft een andere achtergrond en geschiedenis. Steden en regio's hebben zich over de tijd anders ontwikkeld en dus verschillen zij bijvoorbeeld in sterk vertegenwoordigde bedrijfstakken, in het wel of niet aanwezig zijn van een hogeschool of universiteit en in hun culturele en sportieve erfgoed. Zo ontstaat per stad en regio een profiel. Dit helpt de stad zichzelf te onderscheiden van andere steden en duidelijk te profileren naar de buitenwereld. Door deze profilering ontstaat een 'merk' of 'brand' waarmee potentiële bedrijven en inwoners worden aangesproken zich in de stad te vestigen. Immers, wie kiest, wordt gekozen. Verschillende van de B5 steden hebben uitgesproken als beleidsdoel te hebben meer hoogopgeleide (technische) mensen naar hun stad te willen trekken. Hiervoor heeft een stad goede profilering nodig.

Hoe scherp dit profiel uitgewerkt is verschilt per stad of regio. Verschillende Brabantse steden bevinden zich momenteel in dit uitwerkingstraject. Een goed voorbeeld van een al uitgewerkt profiel is dat van Eindhoven. Door de inwoners van de stad zijn drie trefwoorden uitgekozen waar Eindhoven, volgens hen, voor staat: Techniek, Design en Kennis. Voor elk van deze trefwoorden geldt dat Eindhoven niet uniek is in Nederland, maar in de combinatie van deze drie wel.

Dit profiel geeft een aanknopingspunt voor evenementenbeleid. Evenementen zijn namelijk een middel om een beleidsdoel na te streven, zo ook profilering. De evenementen die dit profiel verder versterken zijn interessanter voor de stad dan evenementen die dat niet doen. Door elk individueel evenement dat een beroep doet op overheidsgelden te toetsen aan dit 'merk van de stad of regio', krijg je als gemeente of regio gereedschap in handen om proactief te sturen op evenementenbeleid. Zo ontstaat wederom een 'value fit', maar nu tussen stad of regio en evenement. Deze proactieve sturing kan de gemeente makkelijker doorvoeren met een sponsoringsbeleid in plaats van de subsidieregelingen die nu in de meeste gemeenten gebruikt worden. Door sponsoring te gebruiken kunnen eisen en tegenprestaties gevraagd worden die de gemeente helpen hun doelen te verwezenlijken.

Eindhoven gebruikt voor deze value fit de piramide op de volgende pagina. Onderaan in de piramide zijn de aanwezige basisvoorzieningen te vinden die in de stad verwacht worden. Zij zijn niet onderscheidend voor de stad maar wel essentieel voor een goed woon-, leef- en verblijfsklimaat. Deze voorzieningen worden door de gemeente gefaciliteerd. In de top van de piramide vallen de 'on brand' activiteiten en faciliteiten. Zij versterken het 'merk Eindhoven' en helpen hiermee de stad onderscheidend te zijn en het profiel naar buiten uit te dragen. Hier vallen evenementen als de Dutch Design Week of Glow onder. Op dit deel wordt actief ingezet door de citymarketing. Het middelste vlak ten slotte, is het 'grijze gebied' tussen deze twee uitersten. Dat wat hierbinnen valt wordt door het maatschappelijk middenveld geïnitieerd, eventueel ondersteund door de gemeente. Dit kan zowel 'off brand' zijn zoals carnavalsactiviteiten of Koningsdag, maar ook richting 'on brand' zijn, zoals de Solar Challenge of de Robocup van de TU/e.

On Brand evenementen

Maatschappelijk middenveld.
Van studenten tot detailhandel.
Van Carnaval tot Robocup.

Basisvoorzieningen, gemeente is hiervoor verantwoordelijk

De bovenstaande voorbeelden zijn geen sportevenementen. Echter, op het gebied van sport zijn de verbindingen ook goed te maken. Een voorbeeld van een evenement dat Kennis uitstraalt is een schaakwedstrijd, zoals de Tata Steel Chess. Een techniekevenement zou hockey kunnen zijn door de technische innovaties in de hockeywereld centraal te zetten.

Bovenstaande is gebaseerd op Eindhovense voorbeelden. De manier van werken is echter toepasbaar op elke stad of regio en het 'merk' dat uit dit proces komt geeft een goed handvat om proactief evenementenbeleid te voeren. De sporten die hier bij horen zullen dan ook per stad of regio verschillen. Zo heeft Tilburg haar 'merk' gebaseerd op Sociaal – Creatief en Tegendraads. Hier passen bijvoorbeeld evenementen bij die mensen samenbrengen of evenementen met een twist, die buiten de gebaande paden gaan, zoals een Warandeloop by Night of urban sportevenementen.

Daar waar het merk van een stad of regio nog niet exact gedefinieerd is, zijn er al wel veel bouwstenen aanwezig om sturing op evenementen op te baseren. Hierbij kan worden gedacht aan het topsectoren beleid, de kernsporten van een gemeente of andere onderscheidende eigenschappen. Hierbij zijn de overzichtskaarten die in de bijlage te vinden zeer bruikbaar.

Voorbeelden hiervan zijn:

- De combinatie van Agrifood en de hippische sport in Noordoost-Brabant. Vanuit de geschiedenis is de regio tussen Helmond en Den Bosch altijd al sterk geweest in agro- en voedsel productie. Paarden zijn hier een essentieel onderdeel van geweest. Deze combinatie leent zich voor een hippisch evenement als Indoor Brabant in Agrifood stijl.
- Logistiek en Maintenance koppelen aan wielrennen en veldrijden in de Delta regio. West-Brabant is ideaal gepositioneerd tussen de havens in Antwerpen en Rotterdam en in de richting van het achterland. Het is geen toeval dat deze regio zich sterk heeft ontwikkeld in de logistieke sector. Ook wielersporten, waaronder veldrijden, zijn hier traditioneel sterk vertegenwoordigd. Zowel de sporten als de bedrijfssectoren zijn grensoverschrijdend. Hier is bij evenementen gebruik van te maken.
- Logistiek is ook goed vertegenwoordigd in de regio Tilburg-Breda. Deze steden hebben verschillende succesvolle hardloopevenementen. Door deze evenementen aan elkaar te koppelen, bijvoorbeeld in de vorm van een 'logistiek-mini-hardloopcompetitie' kan deze sector in de etalage gezet worden.

Initiëren branding-evenementen

Een laatste stap om deze value fit te optimaliseren is het initiëren van evenementen die op het moment nog niet aangeboden worden. Deze evenementen dienen als optimaal uithangbord waar de stad of zijn industrie voor staat. Door een spraakmakend sportevenement te organiseren

Een perfect voorbeeld van een dergelijk sportevenement zou kunnen zijn om op de A270, de snelweg tussen Helmond en Eindhoven een wedstrijd te organiseren voor elektrische auto's. Deze weg is door zijn meet- en regelapparatuur een uithangbord voor de automotieve aspiraties van Helmond. Het sluit aan bij het imago van Eindhoven op het gebied van techniek, design en kennis, en voor de provincie Noord-Brabant dient dit perfect als etalage van het beleid op elektrisch vervoer.

Advies

- *Ga als gemeente of provincie sportevenementorganisaties actief helpen in hun sponsorbeleid door mee te denken over de te maken value fit tussen evenement en sponsor.*
- *Definieer het 'merk' van je gemeente of provincie.*
- *Gebruik als gemeente of provincie je sportevenementenbeleid als middel om dit merk uit te dragen. Doe dit door het maken van de value fit tussen evenement en stad.*
- *Spreek als gemeente of provincie uit evenementen te gaan initiëren die optimaal geschikt zijn om het verhaal van je stad of regio te vertellen. Doe dit door evenementen te initiëren die de perfecte value fit maken.*

Brabant Sportstad

Inleiding

Noord-Brabant is een ijzersterke provincie op het gebied van topsport. 'We' zijn sinds jaar en dag hofleverancier voor nationale teams in vele verschillende takken van sport en halen veel medailles binnen op NK's, EK's, WK's en de Olympische Spelen. Op de Olympische Spelen in Londen hebben Brabantse sporters zelfs meer medailles gehaald dan landen als Spanje, Brazilië of Argentinië! Ook de faciliteiten in Brabant zijn van topkwaliteit. Daar waar verbetering nodig was is de laatste jaren flink geïnvesteerd in accommodaties, onder andere met provinciale gelden vanuit Sportplan 2016.

Het zou dus niet meer dan in de lijn der verwachting liggen dat er ook veel toernooien en wedstrijden georganiseerd worden in de provincie Noord-Brabant. En dat is ook zeker het geval. Met onder andere grote hardloopwedstrijden in Eindhoven en Tilburg, een internationaal tennistoernooi in Rosmalen en hippische evenementen in Den Bosch en Breda doet Brabant het helemaal niet slecht. Echter, de grote evenementen met internationale allure waarmee onze regio zich kan onderscheiden, zoals Europese of wereldkampioenschappen in grotere sporten, doen zelden onze provincie aan.

Dit is sterk in contrast met omliggende regio's waar dergelijke grote evenementen in de afgelopen jaren zijn gehouden of waarvoor de ambities zijn uitgesproken. Voorbeelden hiervan zijn de start van de Tour de France 2015 in Utrecht, het WK Hockey 2014 in Den Haag, het WK Beachvolleybal 2015 in vier Nederlandse speelsteden, het EK Atletiek 2016 in Amsterdam, de start van de Giro d'Italia 2016 in Gelderland, of ambities van Utrecht om de start van de Vuelta a España te organiseren, van Amsterdam voor het WK Zwemmen 2021 of van zowel Limburg als Groningen-Drenthe om het WK wielrennen te organiseren.

Het nut van sportevenementen

Investeren in een sportevenement is voor de overheid geen doel, maar een middel om haar beleidsdoelstellingen te behalen. Deze doelstellingen kunnen zijn:

- gezonde bevolking
- sociale inclusie van minderheden of sociaal zwakkere groepen
- stimulator voor de lokale economie (met name vrijetijdseconomie)
- netwerkmoment voor bedrijfsleven
- vergroten van de trots op de eigen regio door bewoners
- internationale profilering door middel van media aandacht en bezoekers van buiten de regio

Deze doelen zijn te bundelen in drie hoofdthema's:

- Sociaal-maatschappelijke spin-off van een evenement
- Korte termijn economische spin-off van een evenement
- Branding van de regio, ook wel lange termijn economische spin-off van een evenement

Aan

Kopie aan

Datum

19 november 2015

Contactpersoon

Matthijs Mol

Werkzaam bij

BRAM

Telefoon

06-47202236

Email

mmol@brabant.nl

Bijlage(n)

-

De winst van een evenement

Verschillende type evenementen hebben verschillende effecten op de regio. Logischerwijs heeft een groter evenement een sterker effect op een groter gebied. Generaliserend lijkt het zo te zijn dat internationale, Europese en wereldkampioenschappen een grotere economische impact hebben dan regionale en nationale evenementen. Dit vanwege de toestroom van bezoekers van buiten de regio. Deze mensen blijven vervolgens overnachten, gaan uit eten en bezoeken de attracties in onze vrijetijdssector. Dit in contrast tot bezoekers uit de regio, die na het evenement naar huis gaan en minder besteden.

Een tweede generalisatie is wat betreft branding. Het verhaal van een stad of regio kan door middel van evenementen verteld worden. Brabant staat voor Innovatie, Eindhoven voor Techniek-Design-Kennis, enzovoort. Door gastheer van passende sportevenementen te worden kan dit imago uitgedragen worden. Dit zullen voornamelijk internationale, Europese en wereldkampioenschappen zijn, omdat alleen deze evenementen de aandacht trekken buiten de Brabantse grenzen. De evenementen zullen echter pas noemenswaardige aandacht trekken als ze 'boven het maaiveld uitsteken' door hun grootte.

De Brabantse sportevenementenkalender

In tabel 1 is de sportevenementenkalender voor 2016 van de provincie Noord-Brabant afgebeeld. De twee laatste kolommen vergen enige toelichting. De 'grootte van de sport' is een indicatie van hoeveel mensen een sport volgen of er actief aan deelnemen, oplopend van klein (1) naar groot (5). De 'schaal' duidt op de schaalgrootte van het specifieke evenement. Hierbij is 1 regionaal, 2 nationaal, 3 internationaal, 4 Europees en 5 wereldniveau.

Tabel 2 laat de spreiding van deze evenementen beter zien. Met de grootte van de sport en de schaal van het evenement op de twee assen is een overzicht van de spreiding en typering van de evenementen te maken.

Datum	Evenement	Locatie	Grootte sport	Schaal
24-jan	Wereldbekerwedstrijd Veldrijden	Hoogerheide	2	5
10 - 13 maart	Indoor Brabant	's-Hertogenbosch	3	3
27 - 28 maart	Wereldbeker Rolstoeldansen	Cuijk	1	5
3 - 10 april	Swim Cup	Eindhoven	3	2
Begin mei	Marianne Vos Classic	Wijk en Aalburg	3	1
Hemelvaart	International Ascension Gymnastics (IAG) Flik-Flak	's-Hertogenbosch	3	3
2 ^e helft mei	Play-off wedstrijden hockey: HCDB en OZ	's-Hertogenbosch	3	2
42145	Open NK Atletiek gehandicapten	Breda	1	3
10-16 juni	Topshelf open (tennis)	Rosmalen	5	3
18-26 juni	Breda Future (tennis)	Breda	5	2
Juli	NK Mountainbike	Haarsteeg	2	2
1-3 juli	NK Junioren Atletiek	Breda	2	2
31 augustus - 11 september	WK Vierspannen paarden bij Outdoor Brabant	Breda	2	5
1-18 september	WK Life Saving (reddend zwemmen)	Eindhoven &	1	5
6 september	Tilburg Ten Miles	Tilburg	5	1
19-25 september	Eneco Tour	Breda, mogelijk ook Woensdrecht	5	3
2-okt	Singelloop	Breda	5	1
Oktober	Grote Prijs van Brabant	's-Hertogenbosch	2	3
Oktober	Marathon Eindhoven	Eindhoven	5	2
November	Warandeloop	Tilburg	5	2

Tabel 1. Sportevenementen kalender 2016 provincie Noord-Brabant

	Regionaal	Nationaal	Internationaal	Europees	Wereld
groot	***	***	**		
middelgroot					
gemiddeld	*	**	**		
middelklein		**	*		**
Klein			*		**

Tabel 2. Spreiding en typering sportevenementen 2016 provincie Noord-Brabant

Grote internationale evenementen in Brabant

Uit het overzicht in tabel 2 blijkt dat er geen evenementen op Europees niveau gehouden worden en maar enkele op wereldniveau. Bij deze evenementen op wereldniveau zijn het uitsluitend kleine sporten als rolstoeldansen of reddingszwemmen. EK's of WK's in grote of zelfs middelgrote sporten ontbreken in 2016. Zoals in tabel 3 te zien is, ontstijgen maar weinig sportevenementen de gemiddelde grootte of schaal en zijn dus weinig onderscheidend.

	Regionaal	Nationaal	Internationaal	Europees	Wereld
groot	***	***	**		
middelgroot					
gemiddeld	*	**	**		
middelklein		**	*		**
Klein			*		**

Tabel 3. Spreiding en typering sportevenementen

Het jaar 2016 is geen uitzondering in dit gebrek aan spraakmakend aanbod. In 2017 zijn Tilburg en Breda speelstad van het EK vrouwenvoetbal 2017, Den Bosch is speelstad voor het WK Handboogschieten in 2019 en verder denken enkele steden na over mogelijke ambities voor evenementen in aankomende jaren. Uitgesproken ambities zijn echter nauwelijks tot niet. Dit verschilt wezenlijk van de ambitie die bijvoorbeeld in het provinciale bestuursakkoord 'Beweging in Brabant, 2015 - 2019' staat: "We zoeken naar sportevenementen en activiteiten met een toegevoegde waarde voor het internationale en innovatieve profiel van Brabant." De enige manier om deze belofte te realiseren is door hem ook te onderbouwen met ambities. Dit betekent committeren aan een lobby voor een groot sportevenement met internationale uitstraling, ook als dit betekent dat het evenement zelf pas na de huidige bestuursperiode plaatsvindt.

Kansen

Brabantse steden en de provincie kunnen kansen pakken door proactief beleid te voeren op sportevenementenlobby. Door niet af te wachten welke evenementen zich aanbieden maar actief te lobbyen voor die evenementen die sociaal-maatschappelijk, economisch en/of qua branding goed bij het verhaal van Brabantstad passen, kan een veel grotere spin-off gehaald worden uit de organisatie van deze evenementen. Een ambitie om met enige regelmaat een groot evenement met internationale uitstraling te willen hosten past hier volledig in.

Mede door het sportbeleid van de afgelopen jaren, waardoor flink geïnvesteerd is in de accommodaties die nodig zijn voor dergelijke evenementen, heeft onze regio alles in huis wat nodig is om evenementen te organiseren als het WK Hockey, een start van de Tour de France of de Wereldruiterspelen. Een andere mogelijkheid is om een nieuw evenement in het

leven te roepen, zoals een WK Urban Sports. Een dergelijk evenement past goed in het innovatieve en creatieve DNA van Brabant. Bovendien hebben alle B5 steden hiervoor de perfecte omgeving, namelijk een spoorzone.

De ambitie voor een groot evenement met internationale allure vergt meer investering op het gebied van organisatie, budget en tijd. Het is belangrijk om goed te verkennen hoe dit het beste georganiseerd kan worden en wie hier verantwoordelijk voor moet zijn. Een ding is echter zeker, het heeft alleen kans van slagen als dit door Brabantstad breed gedragen wordt.

Advies

- *Voer proactief beleid op sportevenementenlobby vanuit de gemeenten en provincie zodat de evenementen met de beste spin-off naar onze regio gehaald worden.*
- *Spreek als Brabantstad de ambitie uit om een groot sportevenement met internationale allure naar onze regio te willen halen.*
- *Geef de opdracht tot een verdere verkenning welk evenement het beste bij ons past en hoe we dit organisatorisch gaan opzetten.*

Conclusie en advies

Conclusie

Sportevenementen zijn een ideaal middel om beleidsdoelen na te streven. Als, ten eerste, de gemeenten en provincie evenementenorganisaties ondersteunen in het maken van een goede match met sponsors, wordt de spin-off van evenementen veel groter. Ten tweede hebben gemeenten en provincie een kans om proactief te sturen op sportevenementen die de gemeente of provincie helpen hun verhaal te vertellen naar zowel hun eigen bedrijven en inwoners als potentieel nieuwe bedrijven en inwoners. Hierdoor wordt de kracht van deze evenementen voor het algemeen nut nog groter.

Tenslotte is een duidelijke conclusie dat in het huidige palet van aangeboden sportevenementen geen grote sportevenementen met een internationale uitstraling te vinden zijn. En dat terwijl hier wel toegevoegde waarde in zit en er eerder wel politiek geëngageerd aan is.

Advies

- *Ga als gemeente of provincie sportevenementorganisaties actief helpen in hun sponsorbeleid door mee te denken over de te maken value fit tussen evenement en sponsor.*
- *Definieer het 'merk' van je gemeente of provincie.*
- *Gebruik als gemeente of provincie je sportevenementenbeleid als middel om dit merk uit te dragen. Doe dit door het maken van de value fit tussen evenement en stad.*
- *Spreek als gemeente of provincie uit evenementen te gaan initiëren die optimaal geschikt zijn om het verhaal van je stad of regio te vertellen. Doe dit door evenementen te initiëren die de perfecte value fit maken.*
- *Voer proactief beleid op sportevenementenlobby vanuit de gemeenten en provincie zodat de evenementen met de beste spin-off naar onze regio gehaald worden.*
- *Spreek als Brabantstad de ambitie uit om een groot sportevenement met internationale allure naar onze regio te willen halen.*
- *Geef de opdracht tot een verdere verkenning welk evenement het beste bij ons past en hoe we dit organisatorisch gaan opzetten.*

Aan

Kopie aan

Datum

19 november 2015

Contactpersoon

Matthijs Mol

Werkzaam bij

BRAM

Telefoon

06-47202236

Email

mmol@brabant.nl

Bijlage(n)

-

Vitaal en Innovatief Brabant (CONCEPT 31-12-2015)

High tech/High Touch

- Vitale bevolking/samenleving
- Vitale bedrijven/business
- Vitale economie

Visie op Vitaliteit, Innovatie en Technologie (VIT):

verbinding tussen zorg, voeding en sport

Why? Vitale bevolking/vitale economie

- Vitaal Brabant: vitale mensen maken vitale organisaties en daarmee vitale samenleving en vitale economie
- Betere betaalbaarheid van de gezondheidszorg

How? Samen

- Cluster Sports & Technology, met cross overs naar Agrifood Capital/Food Connection Point, Region of Smart Health/Coöperatie Slimmer Leven 2020, ...
- Q-HELIX Netwerk van Sportfieldlabs/Living Labs, Kennispartijen, Bedrijven (S&T BC), Overheid/maatschappelijk veld

What? kennis ontwikkelen, toepassen en valoriseren (innovatie, technologie)

- Projecten: Vital Cities, Nano4Sports, Innovatie Prestatie Contracten, etc
- Programma's: People Sports, Vitality (TUE), Move 2 be (Fontys), verbinding Technologie-Sociaal-Food, ...
- Allianties&Cluster verbindingen:
 - Regionaal, Nationaal: Sportinnovator/topteam; aansluiting nationaal programma
 - Cross sectoraal : Sport, Voeding en Gezondheid (FoodValley, Health Holland), ...
 - internationaal (S&T-EPSI)

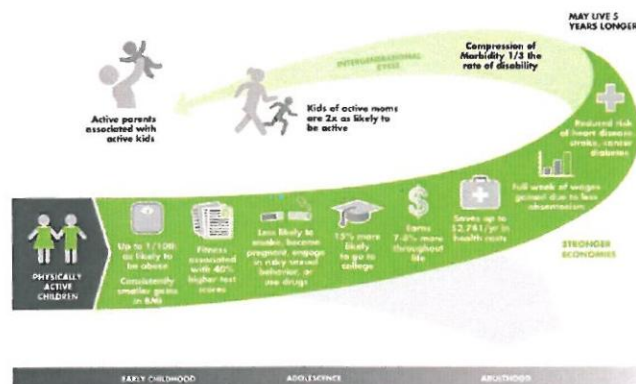
Why? Vitaal en Innovatief Brabant;

de uitdaging

- **Gezondheid/vitaliteit van mensen (gezonde geest in een gezond lichaam) is een van de belangrijkste, meest urgente maatschappelijke opgaven in de huidige tijd.**
 - Experts van het World Economic Forum hebben zich verdiept in de problemen die wij als wereldbevolking ervaren. In de top 10 staan de kosten voor gezondheidszorg: de verwachting is dat alle landen een stuk meer hieraan moeten uitgeven. (Weforum.org).
 - Obesitas, hart- en vaatziekten, kanker, COPD en diabetes zorgen wereldwijd voor een enorme verlaging van de levensverwachting en arbeidsproductiviteit. Vaak zijn op steeds jongere leeftijd al risicofactoren

voor deze ziekten aan te wijzen, zoals gebrek aan beweging en ongezond voedingspatroon. Sport en bewegen is dankzij de effectiviteit en relatief goedkope inzet de meest effectieve beleidsstrategie ter preventie van chronische ziekten (Human Capital Model- Making the case for sport, Richard Bailey/International Council of Sport Science and Physical Education)

- Het aantal chronische zieken en het aantal chronische ziekten per persoon neemt een hoge vlucht. Juist de ziektelast van deze ziekten is deels vermijdbaar. Die trends moeten omgebogen worden voor een vitaal en gezond Nederland (Nationaal Platform Preventie: Alles is gezondheid, 2014-2016).
- Ten opzichte van andere Europeanen bewegen Nederlanders veel; maar tegelijkertijd zijn Nederlanders in Europa ook kampioen 'zitten': Nederlanders tussen de 12 en 64 jaar zitten gem. 7,4 uur op een school- of werkdag. (SCP, Rapportage sport 2014)
- **Er moet een omdenken plaats vinden: investeren in vitaliteit is niet alleen reductie van gezondheidskosten, maar vooral ook investeren in sociaal/maatschappelijk, (bedrijfs)economisch en sportief rendement**

Why? Vitaal en Innovatief Brabant: de kans

- **Brabant beschikt over een uitstekende technische infrastructuur waarin onderwijs, high tech industrie en innovatie vermogen hand in hand gaan. Hierdoor kan zij goed inspelen op maatschappelijke vraagstukken. Dit biedt economische kansen.** Twee van de zes geformuleerde opgaven zijn:
 - **innovatie agrofood:** Brabant wil tot de slimste en duurzaamste agrofoodregio's van Europa behoren. Een van de focuspunten is het ontwikkelen van gezonde en verantwoorde voedingsproducten;
 - **Innovatie in de zorg:** De maatschappij van nu vraagt om slimme, betaalbare oplossingen in de zorg met betere medicijnen en nieuwe toepassingen.

Koppelen met:

- **Innovatie in sport en bewegen:** bottom-up up cluster van sportfieldlabs, kennispartijen, bedrijven en overheid samen werkend aan innovaties die leiden tot:
 - Sportief rendement
 - Maatschappelijk rendement

- Economisch rendement
- Brabant is nu **niet** de gezondste provincie, noch in de fysieke omgeving, noch in leefstijl. Laat dat de motivatie zijn om te werken aan economisch interessante cross overs op health-terrein én tegelijk te werken aan gezondheidswinst voor onze Bourgondische burgers. Gezondheid kan sterker worden verbonden met andere Brabantse sterktes, zoals agrofood, biobased, mobiliteit en sport. (SER Brabant, 2012)
- In het thema Vitaal Brabant komen de cross over van zorg, sport/bewegen en voeding samen.
- **Denken in rendementen: Investeren in vitaliteit:**
 - Kosten omlaag
 - Inkomsten omhoog

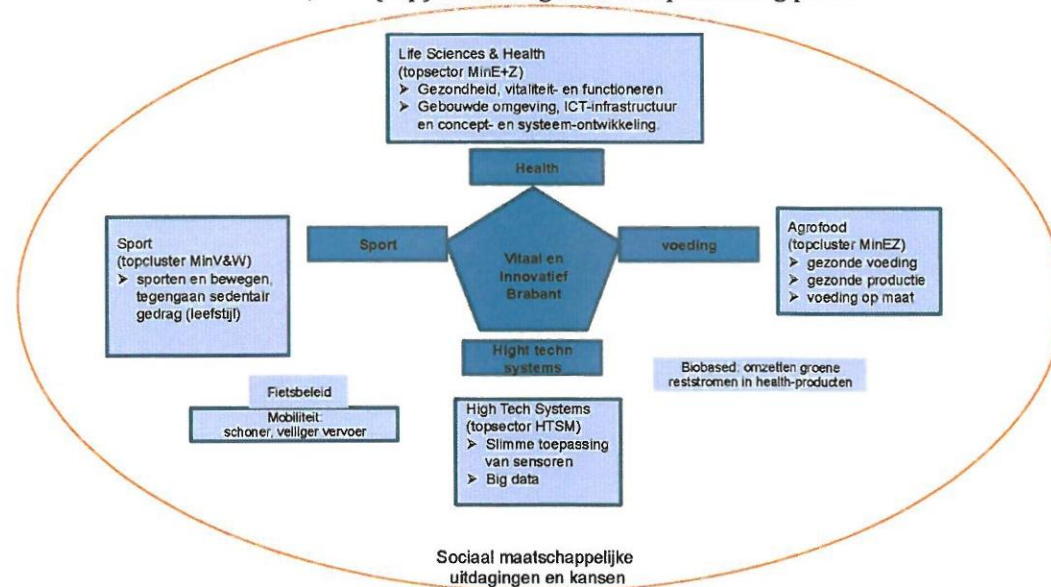
Why? Vitaal en Innovatief Brabant: de ambitie

- **Ambitie = een vitaal Brabant door een vitale, gezonde Brabantse bevolking**
 - vitale burgers
 - vitale werknemers
 - vitale samenleving
 - vitale economie,
 - nieuwe bedrijvigheid
- **Onderdeel van de ambitie om dé innovatieregio van Europa te zijn**
(vitaliteit = voorwaarde en kans voor duurzaam economisch succes)

How?

Brabantse kenmerken: **innovatief, samen, slagvaardig**
(inhoud, verbinden, slagkracht)

De kracht van Brabant is **samen aan de slag** gaan met als insteek **cross-sectoraal verbinden** en **innovatie**, met (top)technologie als unique selling point.

- **Inhoud:** Voor zowel zorg (Smart region of Health), sport (Sports & Technology) als voeding (o.a. AgriFood Capital) heeft Brabant een sterk track record.
- **Samen** betekent ook co-creatie van bedrijven, kennisinstellingen, overheden/maatschappelijke organisaties en eindgebruikers. Daarbij houdt de samenwerking niet op bij de grens, maar trekken we op met **omliggende regio's** en **landen binnen en buiten Europa**.
- **Slagkracht** een organisatiestructuur die slagvaardig gericht is op sociale en economische valorisatie (vitalere mensen, winstgevende bedrijven). Ook deze manier van organiseren zit in het Brabantse DNA.

How? Kansen door cross-sectorale verbindingen met focus op innovatie en technologie

- Op de terrein van gezondheid in relatie tot preventie, voeding, mobiliteit en sport liggen **kansen voor innovatieve MKB-bedrijven**. Die cross-overs tussen gezondheid en andere sectoren moeten worden versterkt. Op dit terrein is behoefte aan vorming van oa:
 - netwerken/clusters,
 - het delen van hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten,
 - proeftuinen (bijvoorbeeld op het terrein van farmacotherapie, obesitas, functional food, etc.)
 - het ondersteunen van start ups (SER Brabant, Advies Versnellingsagenda Zorgeconomie, 2012).
- In de sportsector zijn er minder regels en is er minder weerstand om dergelijke gegevens te verzamelen dan binnen de medische wereld. Daarbij komt dat sport een positieve energie kent en prestaties en data van bekende sporters uitnodigen om jezelf mee te meten.
 - **Sport als launching customer** voor producten op het gebied van gezondheid (stappenteller, smart watches) en
 - **sport als platform om relevante data over beweeggedrag van mensen te verkrijgen** (t.b.v. ontwikkeling nieuwe producten).
 - Clusters onderling verbinden en koppelen aan **big data science**. Graduate school 's-Hertogenbosch (TUE: quantified self).
- Be good and tell it: Brabant kan zich internationaal nog meer profileren door de opbrengsten van de genoemde cross-overs breed te communiceren.

What? invalshoek sport

Kennis ontwikkelen, toepassen en valoriseren (innovatie, technologie)

- Projecten: Vital Cities, Nano4Sports, Innovatie Prestatie Contracten, etc
- Programma's: People Sports, Vitality (TUE), Move 2 be (Fontys), verbinding Technologie-Sociaal-Food, ..
- Allianties&Cluster verbindingen:
 - Regionaal: S&T-Slimmer Leven
 - Nationaal:
 - Sportinnovator/topteam; aansluiting nationaal programma
 - Cross sectoraal verbindingen leggen: Sport, Voeding en Gezondheid (FoodValley, Health Holland), ..
 - internationaal (S&T-EPSI)
- Business creatie versterken